

A költő halála

Moyses Márton emlékére

Ki volt Moyses Márton? Akik ismerték, egybehangzóan vallanak kiemelkedő tehetségéről, rendkívüli igazságszeretetéről. A Sepsiszentgyörgyön született székely fiatalember lelkében – 1956-ban – a magyar forradalom ültette el kitörölhetetlenül a szabadságvágyat. A tizenöt éves baróti diák október utolsó hetében negyedmagával titokban útra kelt. A zöld határon átszökve a magyar forradalom segítségére siettek. Márton a sötétben eltévedt, és nem jutott át Magyarországra. Vizsgálati fogságba került, majd osztálytársaitól elválasztva más iskolába, Marosvásárhelyre kényszerítették.

1960-ban a kolozsvári tudományegyetem első éves magyar irodalom szakos hallgatóját a szekuritáté emberei megrémült évfolyamtársai mellől, a tanteremből vitték el. Kevesen látták viszont. Az akkor 19 éves Moyses Mártonnak kommunistaellenes, forradalmi versei miatt kellett bűnhődnie. Verseit elkobozták, őt magát pedig hét év börtönre ítélték!

A börtön borzalmaiból bőven jutott a költőnek. A kínvallatások szörnyen meggyötörték, de ő – iszonyú valósággra fordítva le Dsida Jenő Psalmus Hungaricusának sorait: „Nyelvemen izzó vasszeget / üssenek át!” – inkább saját nyelvét metszette le, mintsem vallomásra bírják a verőlegények ütlegei.

Szabadulásával a megaláztatások nem értek véget. Moyses Mártont Nagyajtára kényszerítették – istállószolgának.

A költő 1970-ben, február 13-án, egy évvel Jan Palach prágai és Bauer Sándor budapesti mártírjuma után bemert Brassóba a kommunista párt székháza elé, benzinnel leöntötte, és meggyújtotta magát. Az élő fáklyára a közelben ólálkodó szekuritátésok rávetették magukat, és elhurcolták. Megtagadták tőle az orvosi ellátást. Rettenetes kínok között szenvedett hónapokon át, míg május 15-én visszaadta lelkét teremtőjének.

Ha ma Erdélyben megkérdezzük tíz magyar értelmiségit, ki volt Moyses Márton, kilencen még a nevét sem hallották. Volt osztálytársai közül is sokan csak annyit tudnak, hogy 1956 miatt börtönbe került. Ha Tófalvi Zoltán, jeles erdélyi publicista és 56-kutató két hónappal ezelőtt nem hozza tudomásunkra az általa több éves munkával feltárt tragikus történetet, akkor a megátalkodottan ember- és magyarellenes romániai kommunizmus eléri célját: miután elrabolta verseit, még a hősi emlékezetet is megtagadja a mártír költőtől.

Mégsem volna helyes, ha közös amnéziánkért kizárólag másokat tennénk felelőssé. A mindenkori magyar nyilvánosságnak, végső soron a magyar nemzetnek kellene, hogy annyi ereje legyen, hogy az igazságért, a szabadságért, a tisztességért – egyszóval a hazáért – életüket áldozó mártírok emlékét megőrizze. Jan Palach tettének híre bejárta a világot, és a döbbenet erejével hatott: megtorpantott egy világbirodalmat. Moyses Márton azonos értékű tettéről még nemzettársai sem tudnak.

Jan Palach emlékét mártírjuma után harmincadik évében is áldják, még Budapesten is!

Moyses Márton nevét mártírjuma után harminc évvel sem ismerik, még Kolozsváron sem!

A magyar nemzet történetének legsötétebb százada szülte emlékezetünk csonkaságát is. Ha élni akarunk, annak jeleként, hogy meghaladtuk a huszadik századot, magunknak kell lebontanunk a magyar társadalmat elválasztó és megosztó falakat, legyőznünk beidegződött tehetetlenségünket.

Az életüket senki másét nem veszélyeztető módon feláldozó hősök tette különösen felértékelődik a tömegpusztító öngyilkos merényletek korában. A mártíroknak hála, tisztelet és örök emlékezet jár. Az új évezred első esztendeje nem múlhat el anélkül, hogy Moyses Márton mártír költő emlékét méltó helyen be ne emelnénk a magyar nemzet tudatába.

A Magyarok Világszövetsége a Honfoglalás 2000 Egyesülettel és az '56-os Magyarok Világszövetségével összefogásban november 4-én, a szovjet csapatok bevonulásának napján kívánja a mártír Moyses Márton emlékét megidézni. Helyszíniként a mártír miniszterelnök Batthyány Lajos emlékét őrző örökmécseset választottuk. Hívjuk Budapest és a magyar vidék lakóit, hogy tartsanak velünk. Arra kérjük a magyar tanárokat, tanítsák meg diákjaiknak a székely-magyar mártír nevét. Arra kérjük a magyar írott és elektronikus sajtót, segítsen nekünk felemelni Moyses Mártont Jan Palach és Bauer Sándor mellé.

A mártír költő nem halhat meg még akkor sem, ha üldözői megsemmisítették minden versét, utolsó fényképét is. Szeretnénk, ha november 4-én este így szólhatnánk:

Testvérünk, Moyses Márton, emléked áldott, mától kezdve áldozatod nem volt hiábavaló. Kérünk vigasztalj meg minket: ugye nincsenek sokan a hozzád hasonlóan, elhallgatott, elfelejtett hősök?

Budapest, 2001. október 15-én